

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Notanda quæda[m] circa ariditates & gustus in Oratione. C. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

minis videt: Cara tamen Deo est, etsi distracta. Declaravit hanc veritatem Christus D. S. Gertrudi, hanc similitudine conferens soli contemplationi deditas animas puellis, alios vero ex Dei amore occupatos in exterioribus, Principibus, Ducibus & militibus Regum. Sicut, inquit, Imperator aliquis propotens non solum delectatur in palatio suo habere puellas delicatas & ornatas, sed etiam ordinat Principes. Duces & milites, aliosq; diversis operibus aptos ministros, quos singulos in palatio suo semper habeat ad diversa negotia paratos; ita & ego non solum delector in interioribus deliciis contemplationum, sed etiam diversis exercitiis vtilium negotiorum, que sunt causa mei honoris & amoris, allicior ad commanendum & deliciose conuandandum cum filiis hominum, quia talibus magis exercentur in charitate, patientia & humilitate, ceterisque virtutibus. Hinc vidit illum, cui maior cura incumbat coram Domino residentem quasi sinistro latere iminentem; qui sepius incommodose erigens se Domino cum manu sinistra, cui incumbat, aureum nummum gemma pretiosa insignitum offerebat. Et ait Dominus ad eam: Ecce si ego huc grauamen pro quo oras alleuarem, tunc ego tam nobilis gemma qua mihi placet, in nummis istis, carem, & ipse ea in remuneratione fraudaretur, quia tunc dextram manu tantummodo offerret mihi nummum sine gemma. Ille enim offert quasi simplicem nummum, qui sine aduersitate, & tamen de voluntate diuina in omnibus operibus suis Deo intendat; sed ille qui in singulis operibus suis premitur aduersitate, & tamen de diuina voluntate non discordat, ille offert Deo aureum nummum cum probatissima gemma. Sic Rex plures facit suum militem, quem hostis percutit & abstrahere conatur ab obsequio Domini, vel a colloquio, ad quod ab eo vocatus est, quam alterum, qui cum illo loquitur, nemine impediente. Sic in casu nostro, oratio est colloquium cum Deo ut docent Sancti, ariditates sunt percussiones hostis infernalis, per quas nos abstrahere conatur a Dei conuersatione. Qui aride orant sunt sicut milites honorarij, qui non accepto stipendio a Rege, pugnant pro eo, & enim comitantur. Charitatem militis ad Imperatorem suum indicat bellum, inquit S. Ioannes Climacus, monachi vero charitas ad Deum, maxime eo tempore, quo astat orationi, deprehenditur. Magnum stipendium est consolationum copia. Ideo insistendum quarendæ deuotioni. siue adit, ue non, consolatio, uti docemur Regula 22. Summarij. Et propter obedientiam præscriptam, & charitatis erga proximum exercitium, quandoque ipsa oratio deferenda est; & ut inquit S. Teresa, in publico & conuersatione cum aliis, elucescit amor, & non in angulis & latebris, at medias inter occasiones: esto plures ibi occurrant imperfectiones (quin & parui quidam lapsus & concussiones) lucrum certe nostrum incomparabiliter maius est, si id fiat ex Superioris mandato, & charitate mouente: & eo maius, si post multos labores ex obedientia & charitate susceptos, purâ intentione maioris Diuini obsequij, succedant ariditates in oratione. Vnde non immetiò P. Balthasar Alvarez in suo libello caelestium luminum scriptum reliquit, uti habetur in vita eius: Inquietudinem quamcumque in oratione mihi occurrentem (puta abs te non causatam) martyrium reputabo, & ut talem fortiter sustinebo: præbens in hoc modico multorum experimentum, que in aliis orationibus obtuli, sustinendi, & tolerandi amore tui. Nec obstat, quod tempore ariditatis non sentiat ille deuotionis feruor, qui sentiri solet tempore consolationis: tum quia, dum generosè toleratur ariditas, ex culpa nostra non proueniens, feruoris beneficio toleratur, etsi ille non sentiat: tum quia animus, si adsit, Deum feruenter colendi & amandi, acceptus est valde Deo, non minus quam consolatione plena deuotio. Nam ut ait S. Leo: Nec in spiritualibus lucris angustia grauabimur fructum, si secunditas non arescat animorum. Oriatur de cordis agro, quod terra non dedit. Semper illi quod largiatur occurrit, cui bene velle non deficit. Et alio in loco Dominus noster quia iustus est inspector animorum, non impendunt solum operis, sed etiam affectum est remuneratur operantis. Denique quauis nullum nos in oratione fructum percipere sentiamus, soletur nos verum monitum S. Ioannis Climaci: Noli, cum in oratione perduras, dicere: nihil profeci. Iam enim satis profecisti. Quid enim sublimius esse potest quam adherere Domino, atque in hac cum illo iugiter persuerare?

CAPVT SEXTVM.

Notanda quedam circa ariditates & gustus in oratione.

Certum esse debet, non bene loqui eos, qui dicunt sibi non successisse orationem, quando non habuerunt in ea gustus, sed ariditates inuoluntarias, & distractiones: Cum aliquando Gertrudis a Domino non esset visitata, nec tamen grauate id ferret, oportuna occasione data, vnde hoc esset, Dominum interrogauit: cui Dominus respondit: Vicinitas nimia quandoque amicos ne se mutuo queant perfecte contueri, præpedire solet. Verbi gratia: Si quis amicam aduenientem amplexatur, sit interea ob nimiam coniunctionem, ut delectatio visus impediatur. Hoc illa audiens, mox intellexit, subtractione gratiæ meritum hominis quandoque multisariam augeti, si tamen subtracta illa gratiæ, homo bene agendo, ac se mortificando, non inuenitur segnior, licet cum labore tunc operetur, grauamenque maius sentiat. His similia docuit S. Teresa: Incidi, inquit, in nonnullos, quibus omne negotium in sola cogitatione suam videtur, quam si in Deo valde desixam habere possint, tamen si sibi, quam maximam vim inferentes, statim sese spirituales esse existimant: si vero eam aliorum diuertant (quia id impedire nequeant) esto ob res valde bonas, quamprimum contristantur, & anguntur, sequerentur.

perditos esse arbitrantur. Qui verò docti sunt, huiusmodi ignorantia & inscitia non laborabunt, tamen si etiam incidere in aliquem, qui crassa hæc ignorantia detinebatur. Non dico, insignem Dei gratiam non esse, cogitationem semper in ipsum defixam & occupatam habere, deq. eius operibus assidue meditari posse, imò verò bonum est, id ipsum facere conari. At sciendum est, imaginationes omnes, naturaliter ad hoc habiles & aptas non esse, animas tamen omnes ad amandum idoneas esse. Eapropter anima profectus & fructus, non tam in multum cogitando, quam in multum amando consistit. Si autem sciscitemini, quomodo amor hic acquiri possit; Respondeo, serid efficaciterq. propter Deum operari æque ac pati, tum proponendo, tum id, cum ad hoc sese offeret occasio, re ipsa exequendo. Quocirca cum ariditatum & distractionum inuoluntariarum imperitio orationis exhilarare cupientibus (quia molestus est) patientiæ materiam præbeat; si hæc molestia contra voluntatem inuolans, æquo animo feratur, & nihilominus mens ab orationis præclaro opere non desistat, sed nauiget contra ventum; efficaciter & operabitur & patietur propter Deum: & talis oratio cæteris paribus, est melior, propter causas supradictas, quam quæ habet consolationes sensibiles; quæ sæpe oriuntur à dæmone, vel à nostræ complexionis ténertitudine (vti contingit in sanguineis & ad amorem procliuibus) & vt ait S. Ioa. Climacus, quandoque demones, cum saturitate distenti fuerimus, compungunt nos, rursum cum ieiunauerimus, obdurant, vt seducti lacrymis, parenti vitiorum gula, ac deliciis nos ipsos exponamus. Et alio in loco: In potu, inquit, vini hilares, atque ad compunctionem proni ac faciles sumus. Qua de re petitus vitæ spiritualis Magister Richardus benè docet: Dulcis, inquit, in Deum affectus, quodammodo carnalis est, & fallax, & humanitatis interdum potius, quam gratiæ, cordis, quam spiritus, sensualitatis, quam rationis: ita vt magis accedat aliquando ad minus bonum, & minus ad magis, & aliquid quod sapit amplius, quam quod expedit. Hoc affectu errabant discipuli, & carnaliter Deum diligebant, cuius præsentia carere nolebant. Vnde etiam non diligere arguebantur, qui quod delectaret magis, quam quod expedit, amplectebantur. Sic affectuose interdum carnalis aliquis & imperfectus ad Deum affectus, non quod valde diligit, sed quia dulcedinem gratiæ degustat: quod quantum durat, tantum iuuat; quamdiu durat dulcedo, durat & dilectio. Sed non agnoscat in bonis amicum. In die namq. ista Dominus quidem misericordiam suam mādāt, sed in nocte tentationum & laborum, declarat, quantum quisque diligit. His similia tradit S. Bernardus dicens ab Apostolis Christum amatum dalciter, sed minus prudenter; amatum carnaliter, sed non rationabiliter: & talem amorem appellat dulcem quidem, sed seductibilem.

Ad hoc caput referenda est extorta deuotio, & veluti coacta, quam incauti tirones, etiam eum detrimento sanitatis, in se conantur excita-

re, fatigando caput & pectus. Talis deuotio quia indifcreta & inordinata est, non est à Deo, sed vel à natura, vel à dæmone, admiscens se pnis cogitationibus suauiter à Deo excitari solitis. Quod sic præclare describit Thomas de Kempis: Quidam, inquit, incauti, propter deuotionis gratiam, se ipsos destruxerunt, quia plus agere voluerunt, quam potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quam rationis iudicium. Et quia maiora præsumperunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam carò perdidit. Facili sunt inopes & viles relictis, qui in calum posuerunt iudicium sibi, vt humiliati & depauperati discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui ad hoc noui sunt, & imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, facili ter decipi possunt & elidi. Ideò monuit Abbas Ilaac apud Cassianum, Ne-
1. deim
c. 7. u. 1.

Coll. 9

cap. 10

Reg. 10

c. 19. d.

ont.

31.

4. p. vii

cap. 11

1. c.

india.

pit.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

at.

1. c.

</

1) cap. 5. circa articulum illum S. Thomæ, cum Suario
tomo 2. de religione. Hoc videtur insinuate S.
Nilus: *Cum mens tua multo Dei desiderio paulatim se
à carne subducit, omneque ex sensu aut memoria aut
corporis temperatione ortas cogitationes repudiat, tunc
te existima appropinquasse terminis orationis, hoc est,
affectum esse fines orationis tres, qui sunt, me-
reri, impetrare, & satisfacere, & quod inde se-
quitur omnes virtutes introducit, & ex terrestri
homine facit cælestem. Atque ita, non est acce-
dendum ad meditationem vniquam cum desi-
derio gustuum & metu ariditatum, sed cum
indifferentia & animi generalitate, quæ dæ-
moni valde displicet, & Deo placet; & sic ac-
quiritur magna pax animæ & dominium quod-
dam sui & libertas spiritus. Et tales dæmon non
facile expugnat, quia videt animosus, vt bene
obseruauit S. P. N. Ignatius de discretione mo-
tuum animæ scribens. Spiritus enim sanctus, vt ait
S. Nilus. dolens nobiscum infirmitatem nostram: et-
iam ad nos impuros (hoc est, plenos, cogitationi-
bus non puris à dæmone excitatis) venit: qui si
mentem solam studiosè orantem reperiat, ascendit in
eam & totam multitudinem cogitationum aut notio-
num, quæ mentem circumdant, delet. Quod si ad ex-
ercitium humilitatis & patientiæ nostræ delere
noluerit, solentur se qui eo modo, Dei causa,
distracti officii distractiuis non sentiunt sua-
ritatem dulcem spiritus, solentur se, inquam,
palchra illa similitudine dicta à Domino S.
Gertrudi: Si sponsa accipitibus sponsi quandoque es-
cam procurat, non ob hoc omnino ipsius amplexu fru-
stratur.*

32. Ad complementum huius Tractationis no-
tanda sunt duo diligenter.

Primo notandum est, dum tempore aridita-
tum aliquis pius actus elicitur, vel spei, vel fidei,
vel patientiæ, vel humilitationis, vel resignatio-
nis & conformitatis cum Diuina voluntate, hoc
ipsum esse deuotam orationem, & habentem
consolationem, non quidem illam quæ est in
parte inferiore, quæ etiam, vt monui, & à natu-
ra & à dæmone prouenire potest, sed menta-
lem, abstractam à gustibus sensibilibus, quæ est
perfectior quàm sola sensibilis. Et ita S. Ignatius
in quadam illustratione scriptum reliquit, se
Angelorum more sensisse quamdam deuotio-
nem, non minorem quàm soleret sentire, dum
lacrymaretur in oratione. Et de tali mentali
consolatione loquitur Petrus Maffeiæ, & Pe-
trus Ribadeneira, dum dicunt S. Patrem Ignati-
um, etiam dum non fleret, id est, dum non sen-
tiret gustus sensibiles orationis, tamen deuotio-
nem habuisse. Vera enim deuotio non con-
sistit in gustibus, & potest esse, ac solet, sine illis;
sed sita est in voluntatis promptitudine ad omnia ea,
quæ pertinent ad famulatum Dei, vt docent Theo-
logi cum S. Thoma: quod potest esse sine vilo
gusto, imò cum maximo animæ tædio, sicut fuit
in Christo, quando in horto orans patiebatur

tristitiam, timorem, tædium, & agoniam, &
tamen tunc erat deuotissimus; quia erat con-
formis Dei voluntati: vnde dixit: *Verumtamen
non mea, sed tua voluntas fiat.* Et ita bene S. P. N.
Ignatius ait, consolationem dici posse, *Fidei, Spei,
& Charitatis quodlibet augmentum*: hæc autem
augentur, etiam tempore ariditatum, dum ea
patienter & libenter, propter Deum tolerantur.
Hoc sensu dixit B. Laurentius Iustinianus: *Hoc de disc. &
desiniendum est, quod nec laudabilis vita sine deuotio-
ne esse valet, neque vera deuotio sine recta vita sub-
sistit.*

Quæ doctrina confirmari potest Diuina vi-
sione quam celebris S. Scripturæ Commenta-
tor, & rerum Diuinarum Magister, Lufius Le-
gionensis, addendam iudicauit vita S. Teresie
ab ipsamet conscriptæ, post caput eius quadra-
gesimum. *Quadam die (inquit S. Teresia) Dominus
mibi ait: Putasne filia meritum in fruitione & gau-
dio stum esse minime: nam non nisi in operando, patie-
do & amando situm est. Non audisti Apostolum Pau-
lum amplius quàm semel gaudio cælesti fruitum, &
sepius passum esse; vitam quoque meam passione ple-
nam fuisse vides, & non nisi semel in monte Thabor, in
gaudio me fuisse audis. Noli putare, cum matrem meam
me suis in vltis continentem vides, illam sine magna
amaritudine & tormento illo fruitam gaudio fuisse,
iam inde enim ab eo tempore, quo Simeon illam dolo-
ris gladio transfigendam dixit; clarum ei Pater meus
lumen infudit, quo illustrata videret, quid mihi patien-
dum esset. Egregij quoque Sancti, qui in deserto vice-
runt, quoniam à Deo dirigebantur, & impellebantur
grauè tum à dæmone, tum à seipsis certamen patiebantur:
propterea in his omnibus, longo tempore, omni con-
solatione spirituali destituti erant. Hoc ergo velut cer-
tum crede filia, quem Pater meus maxime diligit, huic
plus laborum & afflictionum submittere, & labori
amorem conformem esse. Et infra. Cum me illa die
orationi dare cepissem, ita caput mihi doluit, vt im-
possibile mihi videretur orationem proficere. Tum ait
mibi Dominus: hinc passionis & afflictionis mercedem
colliges: quod enim inepta & indisposita esses ad me-
cum loquendum; hinc ego tecum locutus sum, teque con-
solatus.*

Ad huius veritatis confirmationem, valet
plurimum doctrina tradita à B. Catharina Ge-
nuesi (cuius vitæ lectio magni fiebat à nostro
B. Aloyfio Gonzaga.) hæc Sancta in prima par-
te dialogorum, scriptum reliquit tamquam à
loquente spiritu ad eius humanitatem: *Noteris,
quod in rebus spiritualibus percipiendis ac gustandis,
multò magis, quàm in corporalibus mihi formidanda
est inuisitatio. Spirituales enim sub specie boni, hominem
atrabunt, nec potest illi nisi admodum difficulter per-
suaderi, aliud ipsis, quàm bonum inesse, & ita homo ex-
illis, quæ à Deo procedunt, donis eius, se recreat, ac pascit.
Veritatem autem dico tibi, quod tam nudè ac simpli-
citer atque fieri potest Deo fruatur, talia necessariò
fugere debeat, cum puro Dei amoris venenum sint. Sanè
gustus ille spiritualis, magis quàm diabolus cauendus
est.*

34.
Reg. 3.
dis. an.
mot.

de disc. &
perf. m. 6.
con. c. 19.
col. 4.

pag. 299.
edit. Co-
lon. anni
1616.

35.
pag. 307.

est, quandoquidem vbi adhaeret, morbum generat incurabilem, homine ignorante: atque dum bene secum agi opinatur, non animaduertit, quod ipsi impediatur perfectum bonum, quod est Deus ipse purus, nudus, sine participatione hominis. At gustus corporales, quia euidenter spiritui sunt contrarij, non possunt se sub imagine boni abscondere: proinde tantoperè ipsos non pertimesco. Tales erant gustus illi, quos daëmon S. P. N. Ignatio danti operam Grammaticæ ingerens, eum à literarum studio auocabat, quos ille & precibus & humiliatione à se abegit, vti scribunt in eius vita Maffei & Ribadeneira. Sed & ad diuinas consolationes cautela opus est, quam tradidit S. Ioannes Climacus: humilitatis manu adueniens gaudium abs te vt indignus abiice, ne forte dum nimium facit ad suscipiendum es, lupum pro pastore suscipias.

Maff. l. 1. cap. 16.
Rib. l. 1. cap. 13.
gr. 7. col. 5.

36. Secundò notandum est, etiam sanctos viros pati solere ariditates magnas sine præiudicio virtutis ac perfectionis; & ita verum est, quod scribit Thomas de Kempis: nullus sanctus vnquam fuit, tam altè captus & illuminatus, qui prius vel postea non fuerit tentatus. Non enim dignus altè Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione. Antiquior eo S. Bernardus: constat, inquit, in anima fieri huiusmodi vicissitudines euntis & redeuntis Verbi, sicut ait: Vado & venio ad vos. Item Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me. Idem videtur etiam alibi dicere. Imò de se ipso sic scribit, Ab heri & nudius tertius, inuasit me iste languor animi, & mentis hebetudo, insolita quedam inertia spiritus &c. Excaruit cor meum: coagulatum est sicut lac: factum est sicut terra sine aqua. Nec compungi ad lacrymas queo, tanta est duritia cordis. Non sapit psalmus, non legere libet, non orare delectat: meditationes solitas non inuenio. Hinc B. Laurentius Iustinianus, Neminem, ait, tam sanctum; tam in amore, præcipuum; tamque dilectione ignitum ac dilectum esse, qui amoris vicissitudini non subiaceat. Loquitur autem ibi de deuotione sensibili, eum qua solet esse coniunctus sapor & dulcis gustus & affectus amoris. Dum ergo aridus es, iuxta consilium Thomæ de Kempis, non statim desperes, sed cum humilitate & patientia expecta celestem visitationem; quoniam potens est Deus, ampliore tibi reddere consolationem. Vt enim idem Dei nomine scribit alio in loco: Dupliciter soleo electos meos visitare: tentatione scilicet & consolatione: & duas lectiones eis quotidie lego, vnam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Tamen verum etiam est, nonnullis

de casto connub. c. 14. flu.

1.2. de im. cap. 9.

1.3. c. 3. n. 5.

37.

ep. 9 ad Polycarp.

Dei seruis, per multos annos tribui perpetuam deuotionem, etiam sensibilem, & consolationibus plenam in oratione, & nunquam eos pati ariditates. Sed vt loquitur S. Dionysius Areopagita: Diuina sapientia, uis qui ad ipsam accedunt, abundantiam & perpetuorum conuiuorum affluentem suppeditat prouideri, copias. Talis erat inter multos alios Sanctos in Ecclesia illustres, S. P. N. Ignatius, qui quâuis horâ

dici, quando volebat, erat deuotus; deuotione sensibili, vti de se ipso narrauit P. Ludouico Confaluo suo Ministro; & is scriptum in eius vita reliquit, Talis erat S. Xanerius, teste Turf. l. 6. c. 1. lino in eius vita, & Processibus Canonizationis.

CAPVT SEPTIMVM.

Quibus solet concedi à Deo oratio sine ariditatibus.

At Deus hanc deuotionis sensibilis gratiam, seu vt loquitur B. Laurentius Iustinianus, vt gustu sapido gustent diuina, quadruplici hominum generi.

Primò, innocentia vitæ & puritate virginali ornatis, idque non omnibus talibus, sed nonnullis, prout ipsi placet. Ambulare enim, inquit S. Bernardus, in seruire conuersionis cum peccatorum graui onere impossibile est. Habet Ecclesia Dei, inquit idem S. Bernardus, spirituales suos, qui non modo fideliter, sed & fiducialiter agant cum Deo, quasi cum amico loquentes; testimonium illis perhibente conscientia gloria eius. Quam illi sint, id quidem penes Deum verò audi qualem te esse oporteat, si talis vis esse Da mihi animam nihil amantem præter Deum, & quod propter Deum amandum est; cui viuere Christus, non tantum sit, sed & diu iam fuerit: cui studij & otij sit, prouidere Deum in conspectu suo semper, cui sollicitè ambulare cum Deo suo, non dico magna, sed vna voluntas sit, & facultas non desit: da, inquam, talem animam, & ego non nego dignam; sponsi cura maiestatis respectu, dominantis sapore, sollicitudine gubernantis, & si voluerit gloriarì, non erit insipiens: tantum, vt qui gloriat, in Domino gloriatur. Et infra: Igitur, qualem te paraueris Deo, talis oportet appareat tibi Deus Bonus es Domine, anima quaerenti re, occurris, amplecteris, sponsum exhibes, &c. Quod potissimum experiuntur, qui cum virginali innocentia, coniunctam habent plenam abnegationem omnium creaturarum, Hac enim, vti scribit S. Teresa in foundationum libro, animam Creatori suo magis quàm aliud quodlibet, coniungit & vnit: quando nimirum mundam conscientiam habere studet. Non erat necesse hanc particulam me adiungere, cum ij qui abnegationem veram habent, impossibile mihi videatur esse, vt Dominum offendant: cum omnia eorum opera & verba, ab illo ne vel minimum discedant: vnde etiam maiestas ipsius; ab us se subtrahere nolle videtur.

Hanc quoque deuotionis gratiam dat Deus iis, qui toto conatu conseruant in summa puritate ac fuga peccatorum & imperfectionum, corpus & animam suam, suas potentias, sensus ac membra: Quod sponsa dilecti sui, inquit S. Bernardus, ex prerogatiua amoris gloriatur impensum sibi, repensumque, vni se, quis se liquidò nosse præsumas, nisi qui præcipua puritate mentis, & corporis san-